

Programy

Zprávy o konfliktech

Vzdělávací blok se zaměřuje na ozbrojené konflikty probíhající ve světě a na zprávy, které k nám o nich přicházejí. Zkoumá koncept zpravodajských hodnot a sleduje, co pro nás při přijímání zpráv určuje závažnost konfliktu. Účastníci a účastnice hledají, jak se jejich vnímání konfliktů následně promítá do jejich jednání.

Cíle

- Účastníci a účastnice identifikují vlivy, které utvářejí jejich představy o závažnosti ozbrojených konfliktů.
- Účastníci a účastnice pojmenují kritéria ovlivňující mediální sdělení a odvodí, jaké důsledky může mít jejich aplikace pro jednotlivé příjemce i celou společnost.

Doba trvání

135 minut (bez přestávek)

Věk

15+

Pomůcky

pracovní list pro každého, flipchart/tabule, fixy, cedule s popisky os (ohrožení – bezpečí, prostřednictvím zbraní – beze zbraní), dva provázky na vytvoření osového kříže, definice ozbrojeného konfliktu (napsaná na ceduli nebo připravená k promítnutí), plachty znázorňující počet obětí vybraných ozbrojených konfliktů, papíry a tužky pro každého, *Vybrané ozbrojené konflikty – lektorský podklad k aktivitě Konflikty a čísla* (příloha 1), *Informace o vybraných ozbrojených konfliktech – lektorský podklad k aktivitě Konflikty a čísla* (příloha 2), *Zpravodajské hodnoty – kopie seznamu pro každého* (příloha 3), *Náměty na články – titulky a perexy zpráv o ozbrojených konfliktech pro skupiny* (příloha 4), *Náměty na články – lektorský podklad k aktivitě Jak se z události stane zpráva* (příloha 5)

Kompetence globálního občanství

Nakládání s konflikty

Kritické myšlení
a otevřená mysl

Cíle udržitelného rozvoje

16 Mír, spravedlnost
a silné instituce

Realizace

Uvedení do tématu (5 minut)

Na začátku uveďte účastníky a účastnice do tématu a krátce představte, čemu se bude setkání věnovat: *Dnes se budeme věnovat vybraným ozbrojeným konfliktům, které se odehrávají ve světě. Podíváme se na to, jaké zprávy o nich dostáváme a jak tyto zprávy ovlivňují naše vnímání konfliktů a náš přístup ke světu.*

V úvodu upozorněte na náročnost tématu a dobrovolnou účast při všech aktivitách.

V průběhu celého programu máte možnost s účastníky a účastnicemi využívat pracovní list. Pokud se pro to rozhodnete, předem si jej dobře prostudujte a na začátku programu ho všem rozdejte. Pracovní list je možné plnohodnotně nahradit využíváním příloh v příslušných částech realizace.

Graf bezpečí (25 minut)

Program zahajte zmapováním postojů k bezpečí ve světě a k tomu, jakou roli v jeho udržování, či ohrožování hrají zbraně. Na zemi znázorněte pomocí provázků graf o dvou osách, které představují určitý rámec přemýšlení o bezpečí ve světě:

- osa X: ohrožení → bezpečí
- osa Y: prostřednictvím zbraní → beze zbraní

Vyzvěte účastníky a účastnice, aby se v rámci grafu pohybovali a vždy si stoupli na místo, které představuje jejich odpověď na otázku. Postupně pokládejte otázky:

- *Jak si představujete ideální svět?*
- *Jak se cítíte vy osobně v čase a prostoru, kde žijeme?* Po této otázce je vyzvěte, aby mezi sebou ve dvojicích či trojicích stojících poblíž sdíleli, proč se postavili zrovna tam. Několik důvodů můžete nechat zaznít.
- *Jak vnímáte svět celkově?* Opět nechte prostor pro sdílení mezi lidmi, kteří stojí blízko u sebe. Můžete je navést otázkami: *Proč jste se postavili zrovna tam? Liší se vaše pozice po druhé a třetí otázce? Proč ano/ne?*

Konflikty a čísla (60 minut)

Další část programu se věnuje konkrétním ozbrojeným konfliktům a zaměřuje se na to, co pro nás určuje jejich závažnost. Uveďte téma ozbrojených konfliktů: *Nejviditelnější narušení bezpečnosti ve světě představují ozbrojené konflikty. Těm se budeme nyní věnovat.*

Na začátek upřesněte, co je ozbrojený konflikt – sjednoťte si **definici ozbrojeného konfliktu**. Využít můžete například následující popis (komentář k jednotlivým bodům viz infobox):

- Ozbrojený konflikt je v mezinárodním právu konflikt mezi vojáky dvou a více států nebo mezi vojáky, paramilitárními skupinami či povstalci v rámci jednoho státu.
- Ozbrojený konflikt existuje už tehdy, když vojáci nebo paramilitární skupiny disponující alespoň regionálně omezenou mocí a hrozí, že svoji moc využijí.
- V ozbrojeném konfliktu válčící strany používají organizované násilí jako mocenský prostředek k prosazení cílů politických, náboženských, ideologických, ekonomických nebo jiných.

Definici ozbrojeného konfliktu, na které se shodnete, napište na tabuli nebo promítněte, aby ji měli všichni při další aktivitě na očích.

V následujících 15 minutách **zmapujte povědomí o probíhajících či nedávno proběhlých ozbrojených konfliktech**. Zadejte do dvojic úkol pojmenovat a sepsat tři nejzávažnější ozbrojené konflikty od 90. let minulého století. Vyzvěte dvojice, ať si zároveň napíší, v čem vidí závažnost vybraných konfliktů – proč vybrali právě tyto konflikty, na základě jakých kritérií. Výsledek pátrání ve dvojicích společně sepište na flipchart.

- Každá dvojice postupně řekne jeden konflikt, v druhém kole další a v posledním kole třetí, mají-li ještě takový, který dosud nezazněl.
- Na konci zjistěte, jestli ještě někoho napadá nějaký významný konflikt, který nebyl zmíněn. Doplňte maximálně jeden nebo dva.
- Na druhý flipchart společně sepište kritéria závažnosti, podle kterých dvojice vybíraly konflikty.

Uveďte další část s názvem **Posvátný prostor**. Požádejte o chvíli ticha, shrňte dosavadní průběh a vysvětlete, co se bude dít: *Vzpomněli jste si na množství ozbrojených konfliktů a vyjmenovali jste řadu kritérií, podle kterých lze hodnotit jejich závažnost. Pro nás bude v následující části klíčovým kritériem počet obětí. Ukážeme si nyní některé ze současných či nedávno skončených ozbrojených konfliktů, a to prostřednictvím plošného zobrazení počtu obětí.*

Představujte konflikty počínaje tím s nejnižším počtem obětí následující formou:

- Uvedte místo či název konfliktu, odpovídající datum, krátký komentář kontextu konfliktu a počet obětí.
- Rozložte plachtu, která představuje počet obětí.

Metodická poznámka: Žádost o ticho na začátku aktivity je zařazena z toho důvodu, že v této části by neměla vznikat diskuze (například o počtu obětí apod.). Skupina na sebe pouze nechá působit informace o ozbrojených konfliktech.

Nechte účastníky a účastnice ve volném psaní zachytit, co se v nich teď odehrává a nad čím přemýšlejí. Popište metodu volného psaní:

- Piš po celou dobu vše, co tě k tématu napadá.
- Piš souvislý text, ne jen jednotlivá hesla nebo body.
- Nevrať se k napsanému, nic neopravuj a nevylepšuj, co už je napsané. Nenech se ve svých nápadech brzdit pravopisem.
- Pokračuj v psaní, i když tě nic nenapadá – zapisuj i pomocné věty („Teď mě nic nenapadá...“, „Jak by šlo pokračovat?“), ale snaž se vrátit k tématu.
- Psaní je pouze pro tebe, a pokud se budeš chtít o zapsané myšlenky podělit, bude to čistě na tvém rozhodnutí.

Zadejte otázky: *Co se mi honí hlavou? Jaké to ve mně vyvolalo pocity? Jaké mám otázky?*

- Po 4 až 5 minutách psaní je vyzvěte, aby si po sobě přečetli svůj text a podtrhli si v něm myšlenky, které jim připadají důležité. Dejte jim možnost v kolečku sdílet tyto své myšlenky, aniž by rozvíjeli vyjádření ostatních. Upozorněte, že kdo nechce, nemusí nic sdílet. Celá tato reflektivní část zabere přibližně 15 minut.

Jak se z události stane zpráva (35 minut)

Shrňte, co se odehrálo v první části programu, a uveďte následující část, která se bude věnovat médiím a zprávám: *V první části jsme vzpomínali na nedávné ozbrojené konflikty, přemýšleli jsme nad tím, proč je vnímáme jako závažné, a pak jsme si několik vybraných představili z hlediska počtu obětí. Teď se podíváme na to, proč jsou pro nás některé konflikty známé více a některé méně. Prozkoumáme, jak média vybírají události, ze kterých udělají zprávu, a jak řeší, co všechno se v dané zprávě objeví.*

Vraťte se ke kritériím závažnosti, podle nichž dvojice vybíraly konflikty v první části programu, a rozšiřte je o **kritéria důležitá pro média**: *O ozbrojených konfliktech se většinou dozvídáme ze zpravodajských médií. V první části jste vyjmenovali kritéria, která pro vás určují závažnost konfliktu. Média to dělají podobně: když vybírají zprávy, o nichž budou informovat, mají také pro tento výběr jistá kritéria.*

- Podle čeho podle vás média vybírají zprávy, které zveřejní?
- Pokud se odpovědi shodují s již zapsanými kritérii závažnosti, podtrhněte je. Pokud se objeví nová, doplňte je do seznamu jinou barvou.

Krátce představte **koncept zpravodajských hodnot** (viz infobox) a podívejte se na to, v kterých bodech se shoduje s vaším seznamem. Vysvětlete, že v následující půlhodině si s těmito hodnotami vyzkoušíte pracovat v novinářské roli, abyste se pak mohli bavit o tom, jaký vliv mají na zprávy: *Zpravodajské hodnoty rozhodují o tom, zda se událost promění ve zprávu v médiích. Zaměříme se teď na vybrané zprávy o konfliktech a vyzkoušíme si roli šéfredaktora, jenž musí vybrat zprávu, která se objeví v novinách. Na pomoc budete mít seznam zpravodajských hodnot, který vám může pomoci při výběru zpráv. Jedná se o hodnoty, jež popsali v roce 1965 Johan Galtung a Marie Rugeová a jež se dají použít pro zkoumání zahraničního zpravodajství.*

- Rozdělte účastníky a účastnice na skupiny po 3 až 4 lidech. Rozdejte všem seznam zpravodajských hodnot (příloha 3) a nechte krátký čas na jejich přečtení.

Vysvětlete, co konkrétně bude úkolem skupin: *Představte si, že jste v roli šéfredaktorů a šéfredacterek.. Na stole se vám sešlo několik námětů na články, ale prostor ve zprávách je omezený. Vaším úkolem je vybrat jen jednu ze zpráv. Na výběru se ve skupině domluvte a připravte si odůvodnění, proč jste vybrali konkrétní zprávu a které z hodnot pro vás při výběru zprávy hrály roli.*

- Do skupin rozdejte vybrané náměty na zprávy o konfliktech (příloha 4, k výběru článků podrobněji viz metodická podpora).
- Až skupinky dokončí práci, nechte je představit jejich výběr i s odůvodněním, které hodnoty výslednou volbu ovlivnily, případně co dalšího je vedlo k výběru dané zprávy.

Zprávy a já – závěrečná reflexe (10 minut)

Program uzavřete přemýšlením nad limity našeho čtení zpráv a úvahou nad možnými důsledky, které toto čtení může mít. Zadejte téma pro rozhovor ve dvojicích: *Nyní, když jste se seznámili se zpravodajskými hodnotami a vyzkoušeli si výběr zpráv, se ve dvojicích pobavte o následující otázce: Kde jsou naše slepá místa (při přijímání zpráv) a proč?*

Po pár minutách diskuze ve dvojicích nechte zaznít zásadní myšlenky, které se v rozhovoru objevily, a v heslech je zapisujte na tabuli či flipchart, aby na ně všichni viděli. Společně s celou skupinou se pak zamyslete nad otázkami:

- *Jak mohou tato slepá místa ovlivňovat moje jednání?*
- *Jaké důsledky mohou mít pro společnost, která mě obklopuje?*

Infobox – Ozbrojený konflikt

Definice použitá v programu se snaží zachytit kategorie ozbrojených konfliktů definovaných v mezinárodním právu. Zahrnuje konflikty vnitrostátní i mezistátní včetně okupace, osvobozené hnutí a ostatní konflikty vedené armádou státu nebo jinými organizovanými ozbrojenými skupinami majícími velení (paramilitární skupiny).

- Ozbrojený konflikt je v mezinárodním právu konflikt **mezi vojáky více států nebo mezi vojáky, paramilitárními skupinami či povstanci v rámci jednoho státu.**

Použitý popis zahrnuje i potenciál, o který se mohou opírat různé taktiky a strategie nepřátelených stran, například hrozby teroristickým útokem nebo jaderné odstrašení (jinak také jaderná deterrence – teorie, podle které velikost jaderného arzenálu pomáhá udržovat ve světě stabilitu – úvaha je postavena na předpokladu, že se strany konfliktu budou chtít vyhnout použití jaderných zbraní, které by znamenalo totální zničení).

- Ozbrojený konflikt existuje už tehdy, když vojáci nebo paramilitární skupiny disponující alespoň regionálně omezenou mocí a **hrozí, že svoji moc využijí.**

Dále se snaží zachytit jeho podstatu a záměr.

- V ozbrojeném konfliktu válčící strany používají **organizované násilí** jako mocenský prostředek **k prosazení cílů** politických, náboženských, ideologických, ekonomických nebo jiných.

Infobox – Zpravodajské hodnoty

Zpravodajské hodnoty (v angl. orig. *news values*) jsou pojem, který jako první použil Walter Lippmann ve své knize *Public Opinion* z roku 1922 a který se od té doby stal jedním z klíčových konceptů mediálních studií. Zpravodajské hodnoty jsou znaky, jež rozhodují o proměně události ve zprávu v médiích a o tom, zda bude daná zpráva zařazena do hlavního zpravodajství.

V programu pracujeme s teorií Johana Galtunga a Mari Holmboe Rugeové z roku 1965, která byla výsledkem analýzy norského zahraničního zpravodajství. Ve své práci autoři popsali dvanáct hodnot, z nichž osm (1–8) považovali za univerzálně platné bez ohledu na kulturní, společenské a politické rozdíly a čtyři zbývající (9–12) pak za platné „přínejmenším“ v „severozápadním“ světě (vycházejí z tehdejšího dělení na kapitalistický západ a socialistický východ):

1. **Frekvence** – událost vyvinutá v jednom dni se stane zprávou spíše než událost rozvíjející se delší dobu.
2. **Práh pozornosti** – událost musí být hodna povšimnutí, obsažené hodnoty musejí mít jistou intenzitu. Jako příklad může posloužit hromadná autonehoda na dálnici D1 ve srovnání s autonehodou při výjezdu z garáže v Nové Vsi.
3. **Jednoznačnost** – jasnější, srozumitelnější událost má větší šanci být zprávou než ta, která vyžaduje vysvětlení.
4. **Etnocentrismus** (význam pro oslovovanou skupinu, kulturní blízkost) – událost musí být co nejbližší hodnotám dané kultury.
5. **Souznění** (předvídatelnost, poptávka) – čím více události splňují očekávání publika, například když jsou spojeny s něčím, co si publikum přeje nebo co očekávalo, tím snadněji se stanou zprávami. Stejně tak se do médií často dostanou zprávy, které potvrzují obecná přesvědčení. Jako příklad by mohl sloužit třeba výzkum, jenž potvrdí vysokou kriminalitu mezi Romy.
6. **Překvapení** (nepředvídatelnost, vzácnost) – událost musí být neočekávaná, nová.
7. **Kontinuita** – pokud se událost již jednou v médiích objevila, a byla tedy již jednou označena za hodnou pozornosti, roste pravděpodobnost, že o ní budou média informovat znovu.
8. **Variace** – pokud se médium věnuje zejména domácímu zpravodajství, pravděpodobně kvůli vyvážení zařadí i několik krátkých zpráv ze zahraničí.
9. **Vztah k elitním národům** – do médií snáze pronikne událost, jež se týká mocného či bohatého státu. Lze snadno vypočítat, že zahraničnímu zpravodajství dominují Spojené státy, Rusko, Čína, Velká Británie či Francie, kdežto státy Jižní a Střední Ameriky či Afriky se do médií dostanou jen zřídka.
10. **Vztah k elitním osobám** – události, ve kterých figurují známé osobnosti, mají větší šanci stát se zprávou.
11. **Personifikace** – události vyprávěné jako příběhy o osobnostech, zejména vlivných a slavných, se spíše stanou zprávou.
12. **Negativita** – čím negativnější událost je, tím pravděpodobnější je, že se stane zprávou. Negativní události jsou často překvapivé, a navíc se lidé na tom, co je negativní, shodnou spíše než na tom, co je pozitivní.

Mezi těmito hodnotami pak existují určité vztahy:

- **Aditivita** – čím víc zpravodajských hodnot událost obsahuje, tím spíše se stane zprávou.
- **Komplementarita** – když některé hodnoty událost neobsahuje, může to být vyváženo posílením jiných hodnot.

Metodická podpora

Počet obětí – výběr kritéria pro práci s plachtami

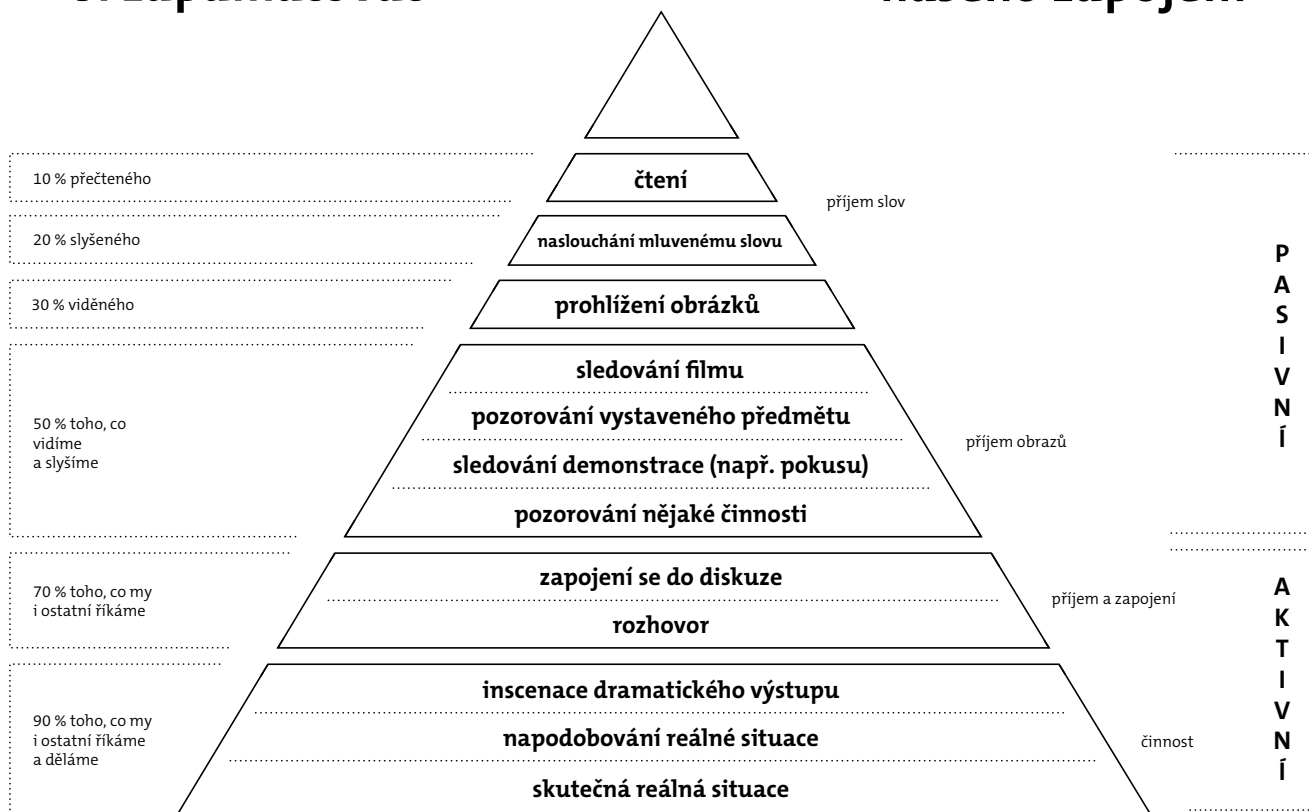
Kritérium počtu obětí jsme zvolili s ohledem na hodnotu lidského života, která je pro nás například s hodnotou majetku nesrovnatelná. Přestože vnímáme, že hodnotou je život sám o sobě, že by bylo záhodno zahrnout do výčtu obětí zmařené životy dalších bytostí nebo že by bylo možné přemýšlet o větších celcích (například o ekosystémech), omezili jsme se ve výčtu na životy lidí. Důvodem je především dostupnost dat, dále lepší představitelnost pro zúčastněné a také ohled na záměr aktivity – širší diskuzi nutnou při obecnějším uchopení tématu by se aktivita od záměru odklonila.

Práce s plachtami vyjadřujícími počty obětí ozbrojených konfliktů

Část s názvem *Posvátný prostor* v aktivitě *Konflikty a čísla* je postavena na práci s emocemi. Záměrem představování konfliktů pomocí plachet znázorňujících počet obětí konfliktu je vytvořit atmosféru, v níž probíhá intenzivnější prožívání, po kterém následuje reflexe těchto prožitků. Vycházíme přitom z toho, že schopnost lidí vstřebávat informace může být vyšší, pokud je vnímání informace provázáno emocí, a také že psaná a mluvená reflexe je důležitým předpokladem k přenosu zkušenosti do praxe. Více viz Dalova pyramida učení, která zobrazuje vzájemný vztah užitých vyučovací metody a efektivity vyučování.

Máme tendenci si zapamatovat

Úroveň našeho zapojení

Plachty – příprava materiálu

Plachty se dají vyrobit z papíru nebo z textilie (dle velikosti – na menší stačí papír, na větší je vhodné použít látku). Na líci plachet by mělo být uvedeno místo a počet obětí konfliktu. Nápis je vhodné provést černou (kontrastní) barvou a měl by být dostatečně velký a čitelný. Barvu plachet doporučujeme bílou, případně s červeným orámováním. Plachty by měly mít jednoduchý design, který bude jasně sdělovat informaci a nebude odvádět pozornost. Velikost plachet musí vyjadřovat poměr mezi počty obětí jednotlivých konfliktů – níže je pro inspiraci nebo k použití uvedena tabulka s vybranými konflikty i s rozměry plachet.

Práce s náměty na články

Náměty na články jsou vytvořeny z titulků a perexů zpráv uveřejněných v online zpravodajských médiích. Informaci o zdroji konkrétního článku, stručné shrnutí obsahu článku a vodítko pro práci s hodnotami naleznete v příloze 3. Výběr článků je žádoucí doplňovat aktuálními zprávami, které účastníci a účastnice sledují.

Možnosti výběru článků pro práci ve skupinách

- Všechny skupiny mají čtyři stejné články související tematicky (mezinárodní konflikty, NATO, české zbraně). V reflexi je pak možné věnovat se srovnání, jak skupiny uvažovaly a co bylo pro každou ze skupin důležité.
- Každá ze skupin má jinou čtveřici tematicky souvisejících článků. Témata mohou být předem známá, aby si skupiny mohly vybrat. Diskuzi je možné vést směrem k tomu, co kdo vnímá jako důležité v daném tématu. Tato varianta pokrývá více témat.
- Každá ze skupin dostane jinou dvojici článků týkajících se stejného tématu (spojenci v Afghánistánu, Sýrie, teroristické útoky atd.) a vybere si jeden z nich. Můžete se bavit o tom, co může hrát roli při výběru úhlu pohledu, který média nabízejí.
- Všichni mají všechny články (v případě více času na práci s aktivitou) a jejich úkolem je sestavit denní zpravodajství (třeba výběr pěti článků). V rámci reflexe se můžete věnovat tomu, jaký obraz světa skupiny nabízejí.

Tipy pro další práci

Prozkoumávání konkrétního konfliktu

Na aktivitu *Konflikty a čísla*, ve které jsou prezentovány vybrané konflikty pomocí počtu obětí, lze navázat tak, že se budete hlouběji věnovat některému z představených konfliktů. Pro pátrání po informacích je třeba zajistit všem zúčastněným přístup k internetu.

Výběr konfliktu (5 minut)

Nechte zúčastněné vybrat konflikt, který by si přáli prozkoumat. Vybírat mohou z těch, které uvedli v části mapování současných ozbrojených konfliktů, či z těch, jež se objevily na plachtách. Každému ze skupiny přiřadte 3 body, které má možnost přiřadit zaznamenaným konfliktům dle preference, o kterém konfliktu se chce dozvědět více. Body je možné rozdělit nebo dát všechny stejnému konfliktu. V následující části se budete věnovat konfliktu s nejvíce body.

Pro zkoumání vybraného konfliktu použijte metodu „**vím – chci vědět – dozvěděl/a jsem se**“ (V-CH-D). Na tabuli nakreslete tabulku o třech sloupcích (V, CH a D) a stejnou tabulku si všichni překreslí k sobě.

Vím a chci vědět (15 minut)

Nechte dvojice přemýšlet o tom, co o vybraném konfliktu vědí nebo si myslí, že vědí. Mohou připisovat také nápady do sloupce „chci vědět“, pokud jsou to věci, které si chtějí ověřit nebo zjistit. Poté vyplňte společně s celou skupinou sloupec „vím“ a „chci vědět“ na tabuli. Jestliže se vzájemně vyvracejí dvě jistoty, запиšte je do sloupce „chci vědět“. Je to prostor pro vedení skupiny k ověřování věcí, které si myslí, že vědí.

Pátrání (15 minut)

Každý si vybere jednu věc ze sloupce „chci vědět“. Ideální je, když se pokryje co nejvíce položek, avšak po stejné věci mohou pátrat třeba i dva lidé. V následujících 10 minutách je úkolem každého zjistit k otázce co nejvíce informací.

Dozvěděl/a jsem se (20 minut)

Sdílejte s celou skupinou, kdo se co dozvěděl. Do své tabulky si každý může zapisovat, co ho zaujme. Tento sloupec můžete v bodech zaznamenávat také na tabuli nebo lze požádat někoho ze skupiny, kdo bude v bodech zapisovat zjištěné informace přímo do počítače a ostatním pak tyto podklady rozešle.

Zdroje

Použité zdroje

- BĚLONOŽNÍKOVÁ, Jana. *Reakce na ozbrojený konflikt v Dárfúru*. Brno, 2008. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity, katedra mezinárodního a evropského práva. Vedoucí diplomové práce Kateřina Novotná. Dostupné také z: https://is.muni.cz/th/107773/pravf_m/DP_Jana_Belonoznikova.pdf.
- CLAUSEWITZ, Carl von. *Vom Kriege: Hinterlassenes Werk des Generals Carl von Clausewitz*. Berlin: Ministerium für nationale Verteidigung, 1957.
- CRAWFORD, Neta C. *Update on the Human Costs of War for Afghanistan and Pakistan, 2001–2016. Cost of war* [online]. Boston: Watson Institute, Boston University, 2016 [cit. 17. 11. 2019]. Dostupné z: https://watson.brown.edu/costsofwar/files/cow/imce/papers/2016/War%20in%20Afghanistan%20and%20Pakistan%20UPDATE_FINAL_corrected%20date.pdf.
- DALE, Edgar. *Audio-visual methods in teaching*. New York: Dryden Press, [1946].
- GALTUNG, Johan, RUGE, Mari Holmboe. The Structure of Foreign News: The Presentation of Congo, Cuba and Cyprus Crises in Four Norwegian Newspaper. In: *Journal of Peace Research*, vol. 2, no. 1, 1965. Pp. 64-91.
- JUKL, Marek. *Ženevské úmluvy a dodatkové protokoly (stručný přehled)* [online]. Praha: Český červený kříž, 2005 [cit. 20. 7. 2012]. Dostupné z: <http://www.cervenkykruz.eu/cz/mhp/konvence.htm>.
- KAN, Paul Rexton. Mexico's "Narco-Refugees": The Looming Challenge for U.S. National Security. In: *SSI* [online]. Pennsylvania: Strategic Studies Institute, 2011 [cit. 3. 11. 2019]. Dostupné z: <https://publications.armywarcollege.edu/pubs/2156.pdf>.
- MORGAN, Patrick M. *Deterrence Now*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003.
- NESEHNUTÍ. Vývoz českých zbraní do Egypta porušuje embargo Evropské unie (tisková zpráva). *Zbraně, nebo lidská práva?* [online]. Brno: NESEHNUTÍ, 20. 2. 2014 [cit. 22. 11. 2019]. Dostupné z: <https://zbrane.nesehnuti.cz/index.php/vyvoz-ceskych-zbrani-do-egypta-porusuje-embargo-evropske-unie>.
- OHCHR: *The Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights* [online]. Ženeva: UN, ©1996-2019 [cit. 12. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.ohchr.org>.
- Report says 220,000 died in Colombia conflict. *Aljazeera.com* [online]. Katar: Al Jazeera Media Network, © 2019, 25. června 2013 [cit. 3. 11. 2019]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/news/americas/2013/07/201372511122146399.html>.
- STEELOVÁ, J. L. et al. *Čtením a psaním ke kritickému myšlení: Příručka II: Rozvíjíme kritické myšlení*. Praha: Kritické myšlení, o. s., 2007.
- The Refugees Operational Portal. *Operational Portal Refugee Situations* [online]. UNHCR: The UN Refugee Agency, 2013 [cit. 23. 10. 2019]. Dostupné z: <https://data2.unhcr.org>.
- UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs. *Occupied Palestinian Territory* [online]. NY: OCHA, 2011 [cit. 23. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.ochaopt.org>.
- UNRWA: *The United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees* [online]. Amman, Gaza: UNRWA [cit. 7. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.unrwa.org>.
- Vital Statistics: Total Casualties, Arab-Israeli Conflict. In: *Jewish Virtual Library* [online]. Maryland: American-Israeli Cooperative Enterprise, © 1998-2019, 2014 [cit. 3. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/total-casualties-arab-israeli-conflict>.
- World Report 2019. *Humans Rights Watch* [online]. New York: Human Rights Watch, © 2019 [cit. 23. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/world-report/2019>.
- YOUNG, Kirsten. UNHCR and ICRC in the former Yugoslavia: Bosnia-Herzegovina. In: *Icrc.org* [online]. Geneva: International Committee of the Red Cross, 2001 [cit. 3. 11. 2019]. Dostupné z: https://www.icrc.org/ar/doc/assets/files/other/781_806_young.pdf.
- Zbrojař Strnad dál dodává do Ázerbájdžánu. Zbraně posílá přes Izrael, úřady prý o ničem neví. *Česká televize: ČT24* [online]. Praha: Česká televize, 18. 6. 2018 [cit. 22. 11. 2019]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2513533-zbrojar-strnad-dal-dodava-do-azerbajdzanu-zbrane-posila-pres-izrael-urady-pry-o-nicem>.
- Zpravodajské hodnoty. *Žurnalistika* [online]. Olomouc: UPOL, 2014 [cit. 23. 10. 2019]. Dostupné z: <https://zurna-upol.blogspot.com/2014/12/zpravodajske-hodnoty.html>.

Použité zdroje – příloha 2: Náměty na články

- Americké a vládní síly letos zabily v Afghánistánu více civilistů než vzbouřenci. *Novinky.cz* [online]. Praha: Právo, Seznam.cz, 31. července 2019, 10:09 [cit. 28. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/svet/clanek/americke-a-vladni-sily-letos-zabily-v-afghanistanu-vice-civilistu-nez-vzbourenci-40291643>.
- Česko se podílí na destabilizaci světa a podpoře válek. *A2Iarm.cz* [online]. Praha: A2, 21. září 2017 [cit. 28. 10. 2019]. Dostupné z: <https://a2Iarm.cz/2017/09/cesko-se-podili-na-destabilizaci-sveta-a-podpore-valek>.
- Izrael zabil v pásnu Gazy 225 lidí, Hamas vyzval k třetí intifádě. *iDnes.cz* [online]. Praha: MAFRA, 27. prosince 2008, 10:54 [cit. 28. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/izrael-zabil-v-pasnu-gazy-225-lidi-hamas-vyzval-k-treti-intifade.A081227_105500_zahranicni_jte.
- Londýn zasáhl teroristický útok: Kdo za ním stojí a kolik je obětí? *Blesk.cz* [online]. Praha: Czech News Center, březen 2017 [cit. 28. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/web/londyn-teroristicky-utok>.
- Palestinci odpálili nálož pod izraelským jeepem. *Novinky.cz* [online]. Praha: Právo, Seznam.cz, 6. března 2008, 14:12 [cit. 28. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/blizky-a-stredni-vychod/clanek/palestinci-odpalili-naloz-pod-izraelskym-jeepem-40189516>.

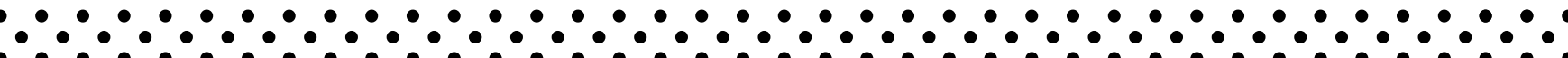
- Protesty v Chile kvůli zdražení jízdenek si už vyžádaly 11 mrtvých, polovina stanic metra je zničená. *Lidovky.cz* [online]. Praha: MAFRA, 21. října 2019, 16:18 [cit. 28. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/protivladni-protesty-v-chile-uz-si-vyzadaly-11-mrtvych-dalsich-60-lidi-bylo-zraneno.A191021_160802_In_zahranici_zdp.
- Při protestech v Katalánsku bylo za týden zraněno téměř 600 lidí, čtyři lidé přišli během střetu s policií o oko. *Lidovky.cz* [online]. Praha: MAFRA, 21. října 2019, 8:27 [cit. 28. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/pri-protestech-v-katalansku-bylo-za-tyden-zraneno-temer-600-lidi-4-zraneni-prisli-behem-stretu-s-pol.A191021_082751_In_zahranici_ele.
- Rozehřívá se zamrzlý konflikt? Ázerbájdžán zaútočil v Karabachu na Armény. *E15.cz* [online]. Praha: Czech News Center, 3. dubna 2016, 7:15 [cit. 28. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/zahranicni/rozehriva-se-zamrzly-konflikt-azerbajdzan-zautocil-v-karabachu-na-armeny-1284546>.
- Tři čeští vojáci zahynuli při hlídce v Afghánistánu po útoku sebevraha. *iDnes.cz* [online]. Praha: MAFRA, 5. srpna 2018, 11:46 [cit. 28. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/afghanistan-utok-ceska-armada-mrtvi.A180805_104144_zahranicni_bur.
- Turecko vede pozemní útok proti Sýrii, po dělostřelecké a letecké přípravě. *iDnes.cz* [online]. Praha: MAFRA, 9. října 2019, 15:28 [cit. 28. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/turecko-invaze-do-syrie-zacala-reuters.A191009_152033_zahranicni_kha.
- USA, Velká Británie a Francie zaútočily na Sýrii. Cílem má být zničení chemických zbraní. *Lidovky.cz* [online]. Praha: MAFRA, 14. dubna 2018, 3:06 [cit. 28. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/usa-velka-britanie-a-francie-utoci-na-syrii-uder-ma-znicit-zarizeni-na-vyvoj-a-vyrobu-chemickyh-zbr.A180414_025741_In_zahranici_gib.
- V dovolenkovém ráji Čechů hrozí teror: Společnosti ruší lety do Egypta! *Expres.cz* [online]. Praha: MAFRA, 21. července 2019, 11:47 [cit. 28. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.expres.cz/zpravy/kahira-egypt-lety.A190721_111016_dx-zpravy_stes.
- V Kongu hrozí válka, desetitisíce lidí utíkají před násilím. *Novinky.cz* [online]. Praha: Právo, Seznam.cz, 30. října 2008, 10:15 [cit. 28. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/svet/clanek/v-kongu-hrozi-valka-desetitisice-lidi-utikaji-pred-nasilim-40211347>.
- Výbuch ve východoafghánské městitě si vyžádal 62 obětí a desítky zraněných. *Lidovky.cz* [online]. Praha: MAFRA, 18. října 2019, 15:05 [cit. 28. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/vybuch-ve-vychodoafghanske-mesite-si-vyzadal-62-obeti-a-desitky-zranenych.A191018_145919_In_zahranici_ele.

Rozšiřující zdroje

- BAHBOUH, Radvan. Co (ne)víme o učení. In: *Konference Úspěch pro každého žáka 2018*. 24. dubna 2018. Dostupné z: <https://slideslive.com/38907423/co-nevime-o-uceni>.
- FREIDINGEROVÁ, Tereza et al. *Jak rozumět mediálním sdělením o migraci*. Praha: Člověk v tísni, o. p. s., 2015. Dostupné také z: https://www.vARIANTY.cz/download/docs/1120_jak-rozumet-medialnim-sdelenim-o-migraci.pdf.
- Kužel zkušenosti. *Edgar Dale* [online]. Praha: PedF UK, 2007. Dostupné z: http://it.pedf.cuni.cz/strstud/edutech/2006_Dale_Ovsenak/cone_of_learning.html.
- LABANCA, Nicola. *Válečné konflikty dneška od roku 1945 do současnosti*. Praha: Fortuna Libri, 2009.
- *MediálníGramotnost.cz* [online]. Praha: Centrum pro mediální studia Fakulty sociálních věd UK, 2012. Dostupné z: <http://medialnigramotnost.fsv.cuni.cz>.
- *MQtester – Změřte si mediální gramotnost* [online]. ČR: jsns.cz, 2019. Dostupné z: <https://mqtester.jsns.cz>.
- *Na faktech záleží* [online]. Praha: Manipulátoři.cz. Dostupné z: <https://manipulatori.cz>.
- *OHCHR: The Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights* [online]. Ženeva: UN, © 1996-2019 [cit. 12. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.ohchr.org>.
- *Svět médií* [online]. Praha: Michal Kaderka. Dostupné z: <http://svetmedii.info>.
- *The UN Refugee Agency* [online]. Ženeva: UNHCR, © 2001-2019. Dostupné z: <https://www.unhcr.org>.
- *UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs. Occupied Palestinian Territory* [online]. NY: OCHA, 2011 [cit. 23. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.ochaopt.org>.
- *World Report 2019. Humans Rights Watch* [online]. New York: Human Rights Watch, © 2019 [cit. 23. 10. 2019]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/world-report/2019>.
- *Zbraně, nebo lidská práva?* [online]. Brno: NESEHNUTÍ. Dostupné z: <https://zbrane.nesehnuti.cz>.
- *Zbraně pod kontrolou* [online]. Praha: Amnesty International ČR. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/zbrane-pod-kontrolou>.
- *Zvolsi.info* [online]. Brno: Zvol si info, © 2019. Dostupné z: <https://zvolsi.info>.

Doporučené zdroje

- JUKL, Marek. *Ženevské úmluvy a dodatkové protokoly (stručný přehled)* [online]. Praha: Český červený kříž, 2005. Dostupné z: <http://www.cervenyriz.eu/cz/mhp/konvence.htm>.
- Zpravodajské hodnoty. *Žurnalistika* [online]. Olomouc: UPOL, 2014. Dostupné z: <https://zurna-upol.blogspot.com/2014/12/zpravodajske-hodnoty.html>.

Pracovní listy

Zprávy o konfliktech

Lekce se věnuje ozbrojeným konfliktům, které se odehrávají ve světě. Zkoumá, jak s informacemi pracují zpravodajská média, která nás o dění ve světě informují. Sleduje také, jak zprávy ovlivňují nás – příjemce zpráv, naše vnímání konfliktů a náš přístup ke světu.

Klíčová slova: ozbrojený konflikt, zpravodajské hodnoty, média

Ozbrojený konflikt

Pro ozbrojený konflikt by se dalo nalézt mnoho definic. Jako vodítko pro další práci jsme vybrali následující definici, která zahrnuje konflikty vnitrostátní i mezistátní včetně okupace a osvobozeneckých hnutí i ostatní konflikty vedené armádou států nebo jinými organizovanými ozbrojenými skupinami, tzv. paramilitárními skupinami:

- Ozbrojený konflikt je v mezinárodním právu konflikt **mezi vojáky více států nebo mezi vojáky, paramilitárními skupinami či povstanci v rámci jednoho státu.**
- Ozbrojený konflikt existuje už tehdy, když vojáci nebo paramilitární skupiny disponující alespoň regionálně omezenou mocí a **hrozí, že svoji moc využijí.**
- V ozbrojeném konfliktu používají válčící strany **organizované násilí** jako mocenský prostředek **k prosazení cílů** politických, náboženských, ideologických, ekonomických nebo jiných.

Úkol: Vzpomeň si na tři nejzávažnější ozbrojené konflikty od 90. let minulého století a popiš, v čem vidíš jejich závažnost:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Volné psaní: Co se ti honí hlavou? Jaké to v tobě vyvolalo pocity? Jaké máš otázky?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Jak se z události stane zpráva

O ozbrojených konfliktech se většinou dozvídáme ze zpravodajských médií. V první části jsme vzpomínali na ozbrojené konflikty a vybírali je podle jejich „závažnosti“. Média to dělají podobně: když vybírají události, o kterých budou informovat, mají pro svůj výběr jistá kritéria.

Úkol: Sepiš kritéria, podle kterých dle tvého názoru média vybírají události, o nichž budou informovat:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Slovníček pojmů

Zpravodajské hodnoty: Zpravodajské hodnoty jsou znaky, které rozhodují o tom, zda se událost stane zprávou v médiích a zda bude zařazena do hlavního zpravodajství.

Víš, že...

... zpravodajské hodnoty (v angl. news values) jsou pojem, který jako první použil Walter Lippmann ve své knize *Public Opinion* z roku 1922? Od té doby je to jeden z klíčových konceptů mediálních studií.

Úkol: Prostuduj přílohu *Zpravodajské hodnoty* podle Johana Galtunga a Mari Holmboe Rugeové z roku 1965. Soupis hodnot ti poslouží jako pomůcka pro další práci.

Úkol: Představ si, že jsi v roli šéfredaktora. Na stole se ti sešlo několik námětů na články (příloha 4), ale prostor ve zprávách je omezený. Úkolem vaší skupiny je vybrat jen jednu událost, o které budete informovat. Na výběru se ve skupině domluvte a připravte si odůvodnění, proč jste vybrali právě tuto zprávu a které z hodnot jste při výběru upřednostnili.

Událost dne a proč o ní informovat:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Závěrečné ohlédnutí

Čtení zpráv má svoje limity – pozadí vzniku zprávy se můžeme jen domýšlet. Při přijímání zpráv prostě existují „slepá místa“.

Úkol: Odpověz si na následující otázky:

Kde jsou naše slepá místa při přijímání zpráv a proč?

.....

.....

.....

Jak mohou tato slepá místa ovlivňovat moje jednání?

.....

.....

.....

Jaké důsledky mohou mít pro společnost, která mě obklopuje?

.....

.....

.....

Příklady ozbrojených konfliktů

Teroristické útoky v Paříži

Série koordinovaných teroristických útoků, které proběhly v noci z 13. na 14. listopadu 2015 na šesti místech v hlavním městě Francie. Při útocích zemřelo 131 civilistů a 7 pachatelů a 413 lidí bylo zraněno. K útokům se přihlásila organizace Islámský stát a označila je za odplatu za francouzské nálety v Sýrii a Iráku.

Izraelská okupace Palestiny

Konflikt na území Izraele a Palestiny začal již v roce 1948 vyhlášením nezávislého státu Izrael. Na okupovaných územích Izrael buduje svoje osady, přičemž vojenskou přítomnost na palestinském území a budování osad považuje mezinárodní společenství za nelegální. Česká republika je od vzniku Izraele jeho silným spojencem.

Invaze do Afghánistánu

Konflikt zahájily Spojené státy americké a Velká Británie v reakci na teroristické útoky z 11. září 2001 na Světové obchodní centrum. Cílem bylo zničení islamistického režimu Tálibán. Všechny zúčastněné strany se dopouštějí válečných zločinů: Tálibán masových vražd civilistů, bombových útoků ve městech nebo útoků na zdravotnická zařízení, USA zase používají zakázané chemické zbraně, útočí na civilní objekty (nemocnice Lékařů bez hranic) a při náletech dronů útočí přibližně v 90 % na civilní obyvatelstvo. ČR má v Afghánistánu od počátku konfliktu své vojáky.

Mexická drogová válka

Konflikt se odehrává mezi mexickou vládou a několika drogovými kartely, které bojují o kontrolu nad vývozem drog do USA. Válku proti kartelům vyhlásil v roce 2006 prezident Felipe Calderón, jenž do boje nasadil až 50 000 vojáků. Před násilím se civilisté snaží utéct do sousedních USA, které reagovaly „zavíráním“ hranic.

Gerilová válka v Kolumbii

Kolumbijská vláda se v 60. letech minulého století rozhodla násilně potírat politickou opozici. V reakci na to vznikaly levicové ozbrojené skupiny, jež začaly vést s vládou tzv. gerilovou válku. Gerily se brzy dostaly do konfliktu s drogovými magnáty, kteří v konfliktu začali hrát zásadní roli, protože všechny zapojené skupiny mají příjmy z obchodu s drogami.

Válka v Iráku (druhá válka v Zálivu)

Konflikt začal v roce 2003 invází koaličních vojsk vedených USA do Iráku. Záminkou byly nepravdivé informace o přítomnosti zbraní hromadného ničení (Američané věděli, že informace nejsou pravdivé). Koalice svrhla režim Saddáma Husajna a zahájila okupaci Iráku, která trvala až do roku 2011. V důsledku konfliktu zemřelo několik set tisíc lidí (data o počtu obětí se pohybují od 110 000 až k více než milionu obětí) a došlo k vzestupu Islámského státu.

Klimatická krize v Dárfúru

Konflikt vznikl v kontextu změny klimatu, která v posledních dvou dekadách vedla k dramatickému snížení srážek, desertifikaci, snižování zemědělských výnosů a nedostupnosti vody.

Občanská válka v Sýrii

Občanská válka v Sýrii je mnohostranný konflikt mezi vládou Bašára al-Asada a množstvím vnitřních i vnějších sil, které bojují jednak proti vládě, ale také mezi sebou v různě měnících se spojenečtvích. Mezinárodní organizace kritizují všechny zapojené strany (syrskou vládu, Islámský stát, opoziční rebelské skupiny, Rusko, Turecko, koalici vedenou Spojenými státy a další) za vážné porušování lidských práv a masakry civilního obyvatelstva.

Genocida ve Rwandě

V roce 1994 došlo ve Rwandě k masovému vyvražďování etnické skupiny Tutsiů etnikem Hutuů. Zavražděno bylo přes 800 000 lidí a 2 miliony lidí uprchly. K vyrovnání se s minulostí a nastolení spravedlnosti se začal využívat systém usmiřování zvaný gacaca (restorativní spravedlnost). Nyní se etnické skupiny nerozlišují a všichni se nazývají Rwandané.

Druhá válka v Kongu (velká africká válka, africká světová válka)

Válka v Kongu v letech 1998 až 2003 byla největším a nejkrvavějším konfliktem od druhé světové války. Bylo do ní zapojeno devět afrických států a 25 ozbrojených skupin a v jejím důsledku zemřelo 5,4 milionu lidí. Neúnosně dlouhé trvání války bylo mj. zapříčiněno rozsáhlou ilegální těžbou a prodejem nerostných surovin, zejména drahých kovů.

Příloha 1

Vybrané ozbrojené konflikty – lektorský podklad k aktivitě *Konflikty a čísla*

V následující tabulce jsou uvedeny vybrané ozbrojené konflikty s doplňujícími informacemi a s doporučenými rozměry plachet, pomocí kterých se znázorňuje počet obětí jednotlivých konfliktů. Konflikty, které jsme vybírali, splňují definici představenou v úvodu aktivity *Konflikty a čísla* a široký záběr od teroristických útoků, jež jsou mediálně dobře pokryté, přes rychlé i vleklé konflikty z různých částí světa až k jednomu z nejtragičtějších událostí ze Rwandy a Demokratické republiky Kongo, o kterých často nemají lidé tušení. Stručné informace o uvedených konfliktech naleznete v příloze 4.

Konflikt	Čas	Počet mrtvých (zdroj vč. data)	Poznámka k číslu	Počty uprchlíků a IDP's (vnitřně přesídlených)	Strany	Plachta
Teroristické útoky v Paříži	13. 11. 2015	130 (F, 2015)	6 míst, 413 zraněných	---	Islámský stát	0,5 x 0,5 cm
Útoky z 11. září (9/11)	11. 9. 2001	2996 (NY, 2001)	civilisté z 90 zemí, 55 vojáků	---	Al Kaida	4 x 4 cm
Masakr ve Srebrenici	červenec 1995	8373 (Srb., 1995)	zavraždění převážně bosenští muži	děti, ženy a staří lidé (25–35 tisíc lidí) byli z místa odvezeni autobusy	srbská armáda (VRS), paramilitární skupina Škorpióni	10 x 10 cm
Izrael a Palestina od roku 2000 (konflikt trvá od roku 1948)	2000 – říjen 2019	9720 (OCHA, 2019)	od roku 2014: zabito 1450 Palestinců a 96 Izraelců – 15x větší pravděpodobnost, že budou zabiti Palestinci	konflikt trvá od roku 1948, UNRWA registruje přes 5,5 milionu uprchlíků	Izrael okupující palestinská území x palestinské povstalecké skupiny (Hamás, Hnutí za osvobození Palestiny a další)	13 x 13 cm
Občanská válka na Srí Lance	1983–2009	80 000 až 100 000 (UN, 2009)	přibližně polovina z počtu obětí jsou civilisté	přes 100 000 uprchlíků, nejvyšší počet IDP's: 800 000 v roce 2001	vládní vojska Srí Lanky x Tamilští tygři, Indická armáda (mírové jednotky)	50 x 40 cm
Válka v Afghánistánu	2001–současnost	110 000 (UNAMA, 2016)	přibližně třetinu tvoří civilisté	2018: 2,7 milionu uprchlíků, 2,1 milionu IDP's	USA a UK, NATO x Tálibán, al-Káida, Bin Ladin	65 x 40 cm
Mexická drogová válka	2006–současnost	115 000 (Mex., 2018)	odhad 2007–2018	odhadem přes 200 000 lidí opustilo svoje domovy od vyhlášení války, karavany migrantů do USA	mexická vláda x drogové kartely	65 x 40 cm

Příloha 1

Konflikt	Čas	Počet mrtvých (zdroj vč. data)	Poznámka k číslu	Počty uprchlíků a IDP's (vnitřně přesídlených)	Strany	Plachta
Válka v Bosně a Hercegovině	1992–1995	200 000 (ICRC, 1995)	odhady počtu obětí jsou od 25 do 329 tisíc	700 000 uprchlíků do západní Evropy, 500 000 uprchlíků do okolních zemí, 1,3 milionu IDP's	Bosna, Jugoslávská lidová armáda, NATO	90 x 40 cm
Konflikt v Kolumbii	1964–současnost	220 000 (NCHM, 2013)	přes 170 000 mrtvých jsou civilisté	2017: 340 000 uprchlíků, 2018: 7,6 milionu IDP's	kolumbijská vláda x paramilitární skupiny, drogové kartely	90 x 45 cm
Válka v Iráku	2003 – (2007) 2011	110 000 až více než 1 000 000	zdroje dat se významně liší, počet obětí je sporný	v tomto období zhruba: 2,3 milionu uprchlíků, 1,2 milionu IDP's	USA x režim Saddáma Husajna	105 x 50 cm
Krise v Dárfúru	2003–současnost	400 000 (UN, 2015)	probíhá genocida černošského obyvatelstva	2019: více než 2,3 milionu lidí vyhnáno ze svých domovů	súdánská vláda Umara al-Bašira x rebelské skupiny	110 x 80 cm
Válka v Sýrii	2011–současnost	511 000 (SOHR, 2018)	přibližně třetina mrtvých je civilní obyvatelstvo	2019: 5,6 milionu uprchlíků, 6,6 milionu IDP's	syrská vláda Bašára Asada x opozice, islamisté, kurdské regiony	140 x 90 cm
Genocida ve Rwandě	7. 4. – 15. 6. 1994	800 000 (UN, 1994)	spodní odhad	1994: přes 2 miliony uprchlíků	Hutuové na Tutsiích	150 x 120 cm
Válka v Demokratické republice Kongo	1998–2003 (současnost)	5 400 000 (IRC, 2008)	spodní odhad	2019: 880 000 uprchlíků, 2017: 4,5 milionu IDP's	II. konžská válka: 9 států, 25 ozbrojených skupin	300 x 150 cm

Zdroje odhadu počtu mrtvých

F, NY, Srb., Mex. – místní úřady

ICRC – International Committee of the Red Cross (humanitární instituce spadající pod mezinárodní hnutí Červený kříž a Červený půlměsíc)

IRC – International Rescue Committee (globální humanitární nevládní organizace)

NCHM – National Centre for Historical Memory (kolumbijská státem zřízená instituce pro vypořádání minulosti)

OCHA – United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí)

OHCHR – Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (Úřad Vysokého komisaře OSN pro lidská práva)

SOHR – The Syrian Observatory for Human Rights (lidskoprávní nevládní organizace sledující dění v Sýrii)

UN – United Nations (Organizace spojených národů)

UNAMA – United Nations Assistance Mission in Afghanistan (Asistenční mise Organizace spojených národů v Afghánistánu)

Příloha 1

Rozměry plachet neodpovídají přesným číselným poměrům počtů obětí, ale snaží se tento poměr zachytit tak, aby byl na pohled zřejmý a dalo se zároveň v jedné místnosti pracovat s počty obětí v řádu stovek i milionů.

Upozornění pro práci s daty:

- Počty obětí se u probíhajících konfliktů někdy i poměrně rychle mění – aktuální data je potřeba před realizací dohledat nebo uvádět datum, ze kterého data pocházejí (zde 2021).
- Informace o počtech obětí se někdy výrazně různí podle zdroje, který data přináší, a podle použité metodiky (odhady na základě rozhovorů, počítání těl apod.). Informace o počtu obětí jsou také používány jako nástroj politické propagandy – při práci je třeba tuto skutečnost brát na vědomí a spíše než se věnovat co nejpřesnějšímu vyčíslení obětí doporučujeme zaměřit se na velikost tragédie a kontext, ve kterém proběhla.

Příloha 2

Informace o ozbrojených konfliktech – lektorský podklad k aktivitě *Konflikty a čísla*

Teroristické útoky v Paříži

Série koordinovaných teroristických útoků, které proběhly v noci ze 13. na 14. listopadu 2015 na šesti místech v hlavním městě Francie. Při útocích zemřelo 131 civilistů a 7 pachatelů, 413 lidí bylo zraněno. K útokům se přihlásila organizace Islámský stát a označila je za odplatu za francouzské nálety v Sýrii a Iráku. V důsledku útoků byl v zemi vyhlášen výjimečný stav a dočasně byly uzavřeny hranice. Výjimečný stav nakonec trval až do listopadu 2017, kdy byl nahrazen protiteroristickým zákonem zvyšujícím pravomoci ministerstva vnitra a policie. Zvýšil se také rozpočet obranných složek a zesílila kontrola finančních toků.

Útoky z 11. září (911)

Série koordinovaných teroristických útoků, které proběhly 11. září 2001 ve Spojených státech amerických. Útočníci z organizace al-Káida unesli čtyři letadla na komerčních linkách, se dvěma z nich narazili do věží „dvojčat“ Světového obchodního centra (WTC) v New Yorku, další letadlo narazilo do Pentagonu a čtvrté se zřítilo po boji s pasažéry na cestě k cíli. Náraz letadel do věží WTC způsobil jejich zhroutilí, dále pak zhroutilí budovy WTC7 a poškození či zničení dalších budov v areálu (zdůvodnění zhroutilí jedné z věží a WTC7 je však stále diskutováno). Zemřelo 2996 lidí (včetně 19 útočníků). Americká administrativa v důsledku útoků vyhlásila „válku proti terorismu“, která zahrnuje mnoho vojenských operací na různých místech planety (v Afghánistánu, Iráku, Somálsku, Saúdské Arábii a dalších zemích). Zesílila se bezpečnostní opatření na letištích. Vládní agentury začaly masivně sledovat a sbírat data uživatelů internetu.

Masakr ve Srebrenici

Válečný zločin spáchaný v červenci 1995 během války v Bosně a Hercegovině, při kterém bylo srbskými jednotkami pod vedením Ratka Mladiče plánovaně zavražděno přes 8000 bosenských mužů. Po obsazení Srebrenice srbskými jednotkami bylo přes třicet tisíc lidí odvedeno z města, zbylí muži a chlapci byli povražděni. Událost je považována za jeden z největších masakrů v Evropě od druhé světové války, byla klasifikována jako akt genocidy.

Izrael a Palestina

Ozbrojený konflikt probíhající na území Izraele a Palestiny začal již v roce 1948 vyhlášením nezávislého státu Izrael po odchodu Britů, kteří území spravovali od roku 1919, po první světové válce a pádu Osmanské říše. V sérii válek s okolními arabskými státy Izrael postupně obsadil území, která byla určena pro vytvoření arabského státu v Palestině. Na okupovaných územích buduje a rozšiřuje svoje osady, přičemž vojenská přítomnost na palestinském území a budování osad považuje mezinárodní společenství za nelegální, v rozporu s mezinárodním právem. Konflikt si od svého počátku vyžádal přes 100 000 obětí (z toho cca 20 % Izraelců, 80 % Palestinců) a v jeho důsledku je registrováno 5,5 milionu uprchlíků. Od roku 2000, kdy začala 2. intifáda (arabský výraz pro povstání), zemřelo dalších téměř 10 000 lidí, přičemž nepoměr mezi počtem obětí na palestinské a izraelské straně se neustále zvětšuje (od roku 2014 bylo zabito 1450 Palestinců, z většiny civilistů, a 96 Izraelců). Česká republika je od vzniku Izraele jeho silným spojencem.

Občanská válka na Srí Lance

Ozbrojený konflikt, který probíhal na ostrově Srí Lanka v Indickém oceánu. Konflikt začal v roce 1983 povstáním organizace Tygři osvobození tamilského lhamu (Tamilští tygři), která se snažila na severu a východě ostrova vytvořit samostatný stát. Válka skončila v roce 2009 porážkou Tamilských tygrů. V důsledku konfliktu zemřelo podle odhadů 80 až 100 tisíc lidí, z nichž přibližně polovina jsou civilisté (reálná čísla jsou ale pravděpodobně vyšší). V konfliktu hrála roli i Česká republika, která v době probíhajícího konfliktu i přes kritiku vyvážela na Srí Lanku zbraně.

Válka v Bosně a Hercegovině (Bosenská válka za nezávislost)

Mezinárodní konflikt v letech 1992 až 1995, který byl součástí rozpadu Jugoslávie. Bosna a Hercegovina byla multietnickým územím, kde žili muslimští Bosňáci, ortodoxní Srbové a katoličtí Chorvati. V roce 1992 po vyhlášení nezávislosti Slovinska a Chorvatska proběhlo přes odpor Srbů referendum také v Bosně. Hlasování dopadlo ve prospěch nezávislosti. Srbská strana výsledky neakceptovala a poslala do země armádu. Konflikt provázely etnické čistky a genocida, nejhorší masakr proběhl ve Srebrenici.

Příloha 2

Válka v Afghánistánu

Konflikt je součástí operace Trvalá svoboda, která byla zahájena Spojenými státy americkými a Velkou Británií v reakci na teroristické útoky z 11. září na Světové obchodní centrum. Cílem bylo zajetí Usámy bin Ládina a dalších členů al-Káidy a zničení islamistického režimu Tálibánu, dále pak nastolení míru, ochrana obyvatelstva a ustavení místní samosprávy. Všechny zúčastněné strany se dopouštějí válečných zločinů a teroru civilistů, Tálibán masových vražd civilistů, bombových útoků ve městech, útoků na zdravotnická zařízení, USA používají zakázané chemické zbraně, útočí na civilní objekty (nemocnice Lékařů bez hranic) nebo při náletech bezpilotních letounů útočí přibližně v 90 % na civilní obyvatelstvo. Výsledkem konfliktu je přes 100 000 mrtvých a skoro 5 milionů vysídlených lidí. Česká republika má v Afghánistánu od počátku konfliktu své vojáky.

Mexická drogová válka

Ozbrojený konflikt, který se odehrává mezi mexickou vládou a zároveň několika drogovými kartely, jež mezi sebou bojují o kontrolu nad vývozem drog do Spojených států amerických. Válku proti kartelům vyhlásil v roce 2006 prezident Felipe Calderón, který do boje proti kartelům nasadil až 50 000 vojáků. Kartely v Mexiku působí už několik dekad, v 90. letech se ale začal zvětšovat jejich vliv po zániku kartelů kolumbijských. Boj s kartely znesnadňuje rozsáhlá korupce ve vládě, policii i armádě. Před násilím se snaží utéct velké množství civilistů do sousedních Spojených států, které reagují zpřísněním podmínek pro vstup na své území, a boj s migrací se v USA stává významným politickým tématem.

Konflikt v Kolumbii

Kolumbijská vláda se v 60. letech rozhodla násilně potírat politickou opozici. V reakci na to vznikaly levicové ozbrojené skupiny, jako jsou Revoluční vojenské síly Kolumbie (FARC) nebo Národní osvobozená armáda (ELN), jež začaly vést s vládou gerilovou válku. Gerily se brzy dostaly do konfliktu s drogovými magnáty, kteří v konfliktu začali hrát zásadní roli – všechny zapojené skupiny mají příjmy z obchodu s drogami. Jako obranná reakce proti působení levicových skupin vznikaly pravicové paramilitární skupiny, jako je Spojená sebeobrana Kolumbie (AUC), jež měly hájit zájmy bohatých Kolumbijských, včetně drogových kartelů. V roce 2016 byl po 50 letech sjednán mír mezi vládou a FARC. Prezident Juan Manuel Santos za to získal Nobelovu cenu míru. V roce 2019 opět začaly boje.

Válka v Iráku (druhá válka v Zálivu)

Konflikt, který začal v roce 2003 invází koaličních vojsk vedených Spojenými státy americkými do Iráku. Záminkou byly nepravdivé informace o přítomnosti zbraní hromadného ničení (přičemž Američané věděli, že informace nejsou pravdivé). Koalice svrhla režim Saddáma Husajna a zahájila okupaci Iráku, která trvala až do roku 2011. Koalice po zničení armády a zhroutilí státu pokračovala v boji s ozbrojenými skupinami, jež se odmítly vzdát ozbrojeného odporu. Zhroutilí státu také vedlo k rozpoutání občanské války mezi stoupenci dvou hlavních větví islámu – mezi šíity a sunnity. V důsledku konfliktu zemřelo pravděpodobně několik set tisíc lidí (počty obětí se ale významně liší dle zdrojů dat, pohybují se od 110 000 až přes milion obětí). Po stažení amerických vojsk pokračoval konflikt mezi iráckou vládou a různými náboženskými a etnickými skupinami a došlo k vzestupu Islámského státu.

Krise v Dárfúru

Konflikt vznikl v kontextu změny klimatu, která v posledních dvou dekadách vedla k dramatickému snížení srážek, desertifikaci, snižování zemědělských výnosů a nedostupnosti vody. V Dárfúru se setkávají arabští nomádi a afričtí zemědělci, kteří se začali dostávat do konfliktu v důsledku zmíněných horšících se přírodních podmínek a také vinou diskriminační „proarabské“ vládní politiky. Vláda Súdánu je navíc považována za velmi autoritářskou. V tomto prostředí vznikají rebelská hnutí, hlavní z nich jsou Súdánské osvobozené hnutí/armáda (SLM/A) a Justice and equality Movement (JEM), která usilují o ochranu lidských práv a spravedlnost. Proti nim se súdánská vláda rozhodla nasadit milice Džandžavid. V důsledku jejich útoků zemřelo od roku 2004 zhruba 400 000 obyvatel. Vláda se od jejich působení nyní distancuje.

Válka v Sýrii

Občanská válka v Sýrii je mnohostranný konflikt mezi vládou Bašára al-Asada a množstvím vnitřních i vnějších sil, které bojují jednak proti vládě, ale také mezi sebou v různé měnících se spojenectvích. Konflikt začal protivládními demonstracemi v rámci tzv. arabského jara v roce 2011, které se vláda snažila násilně potlačit. Situace vyústila v občanskou válku a roztržštění země na oblasti, v nichž bojují různé skupiny s různými zájmy. Důsledkem konfliktu je 7,6 milionu vnitřně vysídlených lidí, 5,1 milionu uprchlíků a přes půl milionu mrtvých (z předválečných cca 21 milionů obyvatel). Mezinárodní organizace kritizují všechny zapojené strany (syrskou vládu, Islámský stát, opoziční rebelské skupiny, Rusko, Turecko, koalici vedenou Spojenými státy a další) za vážné porušování lidských práv a masakry civilního obyvatelstva.

Příloha 2

Genocida ve Rwandě

Masové vyvražďování etnické skupiny Tutsiů (a umírněných Hutuů) etnikem Hutuů v roce 1994 ve Rwandě. Zavražděno bylo přes 800 000 obyvatel Rwandy a 2 miliony lidí byly vyhnány ze svých domovů. Tutsiové jsou menšinové etnikum (cca 10 % obyvatel), které bylo diskriminované v důsledku politiky belgické koloniální správy. Genocidě předcházela občanská válka (1990–1993), která začala vstupem Rwandské vlastenecké fronty (RVF) z Ugandy na území Rwandy. RVF měla za cíl návrat tutsijských emigrantů, národní jednotu a nastolení demokracie. Spouštěčem genocidy pak byl atentát na hutuského autoritářského prezidenta Juvenala Habyarimana. Genocida byla vládou několik měsíců plánovaná – byla založena rozhlasová a televizní stanice, které šířily vládní rasistickou propagandu a formovaly slovník. Byly hromadně pořízeny mačety, pušky a granáty, jež byly dále distribuovány, jednak mezi hutuské milice Interahamwe, ale i mezi civilisty. Genocidu ukončilo vítězství RVF nad vládními vojsky. K vyrovnání se s minulostí a nastolení spravedlnosti se začal využívat systém usmiřování zvaný Gacaca (restorativní spravedlnost). Nyní se etnické skupiny nerozlišují a všichni se nazývají Rwandané. V místě působila mise OSN UNAMIR, která však masakrům nedokázala zabránit, jednak kvůli nedostatečnému vybavení a nízkým stavům, ale také kvůli nečinnosti OSN a jejímu blokování efektivních protiakcí.

Druhá válka v Kongu (Velká africká válka, Africká světová válka)

Válka v Kongu v letech 1998 až 2003 byla největším a nejkrvavějším konfliktem od druhé světové války. Bylo do ní zapojeno devět afrických států a 25 ozbrojených skupin a v jejím důsledku zemřelo 5,4 milionu lidí. Roznětkou se stala genocida v sousední Rwandě, jejíž strůjci uprchli přes hranici na západ. Na území Konga, třetí největší země v Africe, vedla od roku 1998 obrannou válku aliance prezidenta Kabily podporovaná sousední Angolou, Zimbabwe, Čadem a Namibií, proti povstaleckým hnutím na východě země a jednotkám Rwandy, Ugandy a Burundi, které do země intervenovaly. Neúnosně dlouhé trvání války bylo zapříčiněno rozsáhlou ilegální těžbou nerostných surovin, zejména drahých kovů, a jejich prodejem (viz koltanová horečka v roce 2000), nad čímž neměla vláda nejmenší kontrolu. Jako reakce OSN byla v roce 2000 nasazena a dodnes operuje největší mise všech dob pod názvem MONUSCO. Ačkoli válka oficiálně skončila v roce 2003, nepokoje přetrvávají dodnes, stejně jako rozsáhlá humanitární krize.

Příloha 3

Zpravodajské hodnoty

(dle Johana Galtunga a Mari Rugeové, 1965)

Zpravodajské hodnoty jsou znaky, které musí událost mít, aby se z ní stala zpráva. Prvních osm se dá považovat za všeobecně platné:

1. Frekvence

událost vyvinutá v jednom dni se stane zprávou spíše než událost rozvíjející se delší dobu – nehoda tramvaje vs. přípravy penzijní reformy

2. Práh pozornosti

událost musí být hodna povšimnutí – řetězová autonehoda na dálnici D1, která zastaví provoz na 3 hodiny vs. srážka aut při parkování na ulici Plotní

3. Jednoznačnost

jasnější, srozumitelnější událost má větší šanci být zprávou než ta, která vyžaduje vysvětlení – povodeň v hlavním městě vs. dopady změny klimatu

4. Etnocentrismus

(význam pro oslovovanou skupinu, kulturní blízkost) – událost musí být co nejbliže hodnotám dané kultury

5. Souznění

(předvídatelnost, poptávka) – událost vychází vstříc přáním a tužbám publika (i nevědomým) – růst cen a nezaměstnanosti v časech krize

6. Překvapení

(nepředvídatelnost, vzácnost) – událost musí být neočekávaná – atentát na papeže vs. zácpy na hlavních silnicích v odpolední dopravní špičce

7. Kontinuita

pokud se událost již jednou v médiích objevila a byla již jednou označena za hodnou pozornosti, roste pravděpodobnost, že o ní budou média informovat znovu

8. Variace

pokud se médium věnuje zejména domácímu zpravodajství, pravděpodobně kvůli vyvážení zařadí i několik krátkých zpráv ze zahraničí

Zdroje:

GALTUNG, Johan, RUGE, Mari Holmboe. The Structure of Foreign News: The Presentation of Congo, Cuba and Cyprus Crises in Four Norwegian Newspaper. *Journal of Peace Research*. Vol. 2, no. 1, 1965, pp. 64-91.

Další čtyři zpravodajské hodnoty jsou platné přinejmenším v našem „severo-západním“ kulturním okruhu:

9. Vztah k elitním národům

volba amerického prezidenta vs. volby v Indonésii

10. Vztah k elitním osobám

smrt Steva Jobse

11. Personifikace

události vyprávěné jako příběhy o osobnostech, zejména vlivných a slavných, se spíše stanou zprávou – Trump, Putin, Erdogan řekl či udělal..., Greta Thunbergová jako reprezentantka klimatického hnutí apod.

12. Negativita

událost musí být co nejvíce negativní (je často překvapivá, lidé se na tom, co je negativní, shodnou spíše než na tom, co je pozitivní)

Platí:

Čím víc těchto hodnot událost obsahuje, tím spíše se stane zprávou.

- *smrt Karla Gotta* – obsahuje negativitu, je personifikovaná, zaměřená na elitu, je překvapivá, jednoznačná a náhlá, z naší kultury

Když některou z hodnot událost neobsahuje, musí v ní být jiná posílena.

- *hurikány v Tichomoří* – nízký význam pro střední Evropu a nejednoznačnost vyvažuje velká negativita a možné ohrožení východního pobřeží elitních USA

Příloha 4 – Náměty na články

Rozehrává se zamrzlý konflikt? Ázerbájdžán zaútočil v Karabachu na Armény

Ázerbájdžánská armáda prý v noci na dnešek za účasti dělostřelectva, obrněné techniky i letectva podnikla útoky podél celé hranice s Náhorním Karabachem, převážně Armény osídlenou oblastí, která se za pomoci Arménie odtrhla od Ázerbájdžánu. Ázerbájdžán oznámil, že padlo 12 jeho vojáků. Arménie vyčíslila své ztráty na 18 vojáků. Karabašské úřady tvrdí, že ázerbájdžánská armáda za účasti dělostřelectva, obrněné techniky i letectva podnikla největší útok od uzavření příměří v roce 1994.

V Kongu hrozí válka, desetitisíce lidí utíkají před násilím

Ve střední Africe hrozí další válka. Na konžské město Goma tento týden zaútočili rebelové podporovaní rwandskou vládou. Z města masivně prchají civilisté i vojáci. Mírové síly v zemi se připravují na konflikt, kterému se OSN snaží zabránit. Ke zmírnění napětí vyzvala obě vlády Rada bezpečnosti i šéf OSN Pan Ki-mun. K volání po příměří se načas připojil i vůdce Tutsiů, kteří Gomu ohrožují.

Turecko vede pozemní útok proti Sýrii, po dělostřelecké a letecké přípravě

Turecko zahájilo ve středu večer pozemní boje na severu Sýrie. Invazi předcházelo letecké a dělostřelecké bombardování vybraných kurdských cílů. Začátek operace Pramen míru oznámil prezident Recep Tayyip Erdogan. Kurdové už hlásí osm mrtvých. Francie, Německo, Česko či Evropská komise útoky odsoudily. Američtí senátoři projednávají uvalení sankcí na Turecko.

USA, Velká Británie a Francie zaútočily na Sýrii. Cílem má být zničení chemických zbraní

Americký prezident Donald Trump se rozhodl potrestat chemický útok, který podle Bílého domu před týdnem podnikl Bašár Asad v Dúmá. USA spolu s Velkou Británií a Francií zaútočily na tři zařízení spojené s vývojem, výrobou a skladováním chemických zbraní, oznámil Trump v poselství k národu ve 3:00 SEČ.

Tři čeští vojáci zahynuli při hlídce v Afghánistánu po útoku sebevraha

Tři čeští vojáci z mise NATO zahynuli při sebevražedném útoku na východě Afghánistánu. Při nenadálém útoku během rutinní hlídky byli zraněni další tři vojáci – jeden Američan a dva Afghánci. Ostatky padlých armáda převezle do Česka ve středu.

Americké a vládní síly letos zabily v Afghánistánu více civilistů než vzbouřenci

Počet civilních obětí bojů v Afghánistánu v prvním pololetí letošního roku meziročně klesl o 27 procent, uvedla OSN. Současně upozornila, že poprvé mají více obětí na svědomí vládní síly spolu s americkými vojsky než vzbouřenci. V první polovině roku bylo zabito 1366 civilistů a dalších 2446 jich bylo zraněno.

Londýn zasáhl teroristický útok: Kdo za ním stojí a kolik je obětí?

Ve středu zaútočil v Londýně islamista Khalid Masood (†52). Nejdříve autem najel do skupiny lidí, poté vystoupil před britským parlamentem a ubodal jednoho policistu. Teroristický útok, ke kterému se přihlásil Islámský stát (ISIS), si vyžádal 4 oběti a desítky zraněných.

Výbuch ve východoafghánské mešitě si vyžádal 62 obětí a desítky zraněných

Nejméně 62 lidí přišlo o život a desítky dalších byly zraněny při páteční explozi v mešitě ve východoafghánské provincii Nangarhár. Informovala o tom agentura Reuters s odvoláním na místní představitele. K útoku se zatím nikdo nepřihlásil.

Příloha 4 – Náměty na články

Protesty v Chile kvůli zdražení jízdének si už vyžádaly 11 mrtvých, polovina stanic metra je zničená

Protivládní protesty, které minulý týden vypukly v Chile kvůli zdražení jízdného v metru v hlavním městě této latinskoamerické země, si už podle místních médií vyžádaly 11 mrtvých. Dalších asi 60 lidí při nich bylo zraněno a policie kvůli násilnostem zadržela již téměř 2000 lidí. Kvůli protestům označovaným za nejhorší v historii Chile od roku 1990 byl vyhlášen výjimečný stav už v pěti regionech. Vysoká komisařka OSN pro lidská práva Michelle Bacheletová vyzvala k „okamžitému dialogu“ a nezávislému vyšetření postupu bezpečnostních složek proti protestujícím.

Při protestech v Katalánsku bylo za týden zraněno téměř 600 lidí, čtyři lidé přišli během střetu s policií o oko

Protesty v Katalánsku, které vypukly minulé pondělí po vynesení verdiktu španělského nejvyššího soudu nad politiky tohoto regionu na severovýchodě Španělska, si za týden vyžádaly na 580 zraněných. Informovalo o tom v neděli večer katalánské ministerstvo zdravotnictví. Nejvyšší katalánský soud rovněž v neděli oznámil, že vůči 104 osobám bylo kvůli násilnostem při demonstracích zahájeno vyšetřování, 28 z nich je ve vazbě.

Česko se podílí na destabilizaci světa a podpoře válek

Dnes si připomínáme Mezinárodní den míru. Česká republika však masivně vyvážá zbraně a podporuje válečné konflikty. Dva roky po přijetí Cílů udržitelného rozvoje, v nichž prosazování míru patří mezi hlavní priority, podporuje Česká republika konfliktní a násilné režimy dodávkami válečného materiálu. Podílí se tak na rozdmýchávání násilí a udržování válečného stavu. Přitom je to tatáž Česká republika, která se ústy svých nejvyšších představitelů brání přijímání obětí válečného násilí a uprchlíků před ozbrojenými konflikty. Ekonomické zájmy několika jedinců mají podle vládních orgánů přednost před globální bezpečností i mezinárodní solidaritou.

V dovolenkovém ráji Čechů hrozí teror: Společnosti ruší lety do Egypta!

Čeští dovolenkáři, kteří mají v plánu se letos vydat za egyptskými pyramidami, by měli zbystřit. Světové letecké společnosti začaly rušit lety do hlavního města Káhiry, a to z bezpečnostních důvodů. Hrozí snad v Egyptě útok teroristů? Podle britských úřadů zřejmě ano!

Palestinci odpálili nálož pod izraelským jeepem

Palestinské útoky na Izrael pokračují navzdory veškerým snahám židovského státu je za každou cenu zastavit. Ve čtvrtek byl zabit izraelský voják, když palestínští radikálové nechali explodovat nálož pod jeho džípem. Na území Izraele ve čtvrtek opět dopadly rakety.

Izrael zabil v pásma Gazy 225 lidí, Hamás vyzval k třetí intifádě

Izrael odpověděl na útoky z pásma Gazy a vypálil do něj desítky střel z letounů F-16. Při jednom z nejkrvavějších dnů izraelsko-palestinského konfliktu zemřelo nejméně 225 lidí, asi 700 dalších bylo zraněno. Hnutí Hamás vyzvalo Palestince k povstání – takzvané třetí intifádě. Izrael po setmění přikročil k dalším leteckým útokům.

Příloha 5

Náměty na články – lektorský podklad k aktivitě *Jak se z události stane zpráva*

Níže v tabulce naleznete doplňující informace k vybraným článkům. Články jsou seskupeny podle témat a doplněny o podtémata, která mohou pomoci při výběru článků pro použití v aktivitě (viz metodický infobox *Práce s náměty na články*). Doplněna je informace o zdroji a přidán je krátký popis situace, o níž originální článek pojednává. Dále uvádíme silněji zastoupené zpravodajské hodnoty, které je možné v perexu článku identifikovat.

Upozornění: Identifikace hodnot zastoupených v textech je autorovou interpretací, jeho snahou bylo ukázat příklad, jak lze s hodnotami pracovat, spíše než vysvětlovat, co je ve zprávách vidět, a nabízet tak „správné řešení“. Je zřejmé, že příjemci informací vnímají obsažené hodnoty různě silně. S vědomím tohoto je třeba k aktivitě při realizaci přistupovat.

Téma	Články – doplňující informace	Podtéma
Mezinárodní konflikty	<p>Rozehrává se zamrzlý konflikt? Ázerbájdžán zaútočil v Karabachu na Armény</p> <p>Zpráva ČTK z 3. dubna 2016 na serveru E15.cz</p> <p>Boje na hranicích Náhorního Karabachu, území, které je předmětem sporu mezi Ázerbájdžánem a Arménií</p> <p>Silněji zastoupené hodnoty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • frekvence – útok „v noci na dnešek“ • význam – Ázerbájdžán je druhý největší dovozce ropy do ČR (2014), ČR vyváží do Ázerbájdžánu zbraně (není zmíněno v článku, ale ohrožení partnera může mít vliv na zájem médií) • souznění – Ázerbájdžán je nedemokratický režim → Ázerbájdžán jako agresor, Náhorní Karabach na Kavkaze vnímán jako konfliktní území • překvapení – konec dlouhodobého příměří • negativita – síla útoku (dělostřelectvo, obrněná technika i letectvo), smrt 30 vojáků 	české zbraně
Mezinárodní konflikty	<p>V Kongu hrozí válka, desetitisíce lidí utíkají před násilím</p> <p>Zpráva na serveru Novinky.cz z 30. října 2008</p> <p>Útok tutsijských rebelů podporovaných Rwandou na město Goma v Kongu</p> <p>Silněji zastoupené hodnoty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jednoznačnost – hrozí válka, rebelové útočí, civilisté prchají, instituce vyzývají k míru • význam – relevance pro naši kulturu – účast nám známých a důvěryhodných institucí: OSN, Rada bezpečnosti • souznění – hrozí další válka v konfliktní Africe (je to běžné), máme ale instituce, které se jí snaží zabránit • personifikace – ke zmírnění napětí vyzval šéf OSN Pan Ki-mun • negativita – hrozí další válka, z města masivně prchají civilisté i vojáci 	
Mezinárodní konflikty	<p>Turecko vede pozemní útok proti Sýrii, po dělostřelecké a letecké přípravě</p> <p>Zpráva na serveru iDnes.cz z 9. října 2019</p> <p>Invaze Turecka na sever Sýrie ovládaný Kurdy, kteří byli jednou z klíčových sil v boji proti Islámskému státu</p> <p>Silněji zastoupené hodnoty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jednoznačnost – Turecko útočí na syrské území • význam – Francie, Německo, Česko či Evropská komise útoky odsoudily, američtí senátoři projednávají uvalení sankcí, Turecko je členem NATO • souznění – v Sýrii se bojuje • vztah k elitním národům – Francie, Německo, USA • personifikace – zahájení operace oznamuje prezident Erdogan • negativita – letecké a dělostřelecké bombardování, osm mrtvých 	NATO, Sýrie

Příloha 5

Téma	Články – doplňující informace	Podtéma
Mezinárodní konflikty	<p>USA, Velká Británie a Francie zaútočily na Sýrii. Cílem má být zničení chemických zbraní</p> <p>Zpráva na serveru Lidovky.cz z 14. dubna 2018</p> <p>Útok na Sýrii jako trest za chemické útoky na civilní obyvatelstvo</p> <p>Silněji zastoupené hodnoty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jednoznačnost – spojenci „bojují proti barbarství“ • souznění – použití chemických zbraní je trestuhodné, USA trestají nespravedlnost • vztah k elitním národům – USA, Velká Británie, Francie • personifikace – Trump se rozhodl, Trump oznámil, Asad podnikl • negativita – zničení, trest, chemické zbraně 	NATO, Sýrie
Spojenci v Afghánistánu	<p>Tři čeští vojáci zahynuli při hlídce v Afghánistánu po útoku sebevraha</p> <p>Zpráva na serveru iDnes.cz z 5. srpna 2018</p> <p>Smrt českých vojáků na misi v Afghánistánu</p> <p>Silněji zastoupené hodnoty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • frekvence a překvapení – rychle vyvinutá a neočekávaná událost • etnocentrismus – čeští vojáci • souznění – Afghánistán je nebezpečné místo, kde jsou teroristé páhající sebevražedné útoky • negativita – 3 naši vojáci byli zavražděni 	Česká republika, NATO
Spojenci v Afghánistánu	<p>Americké a vládní síly letos zabily v Afghánistánu více civilistů než vzbouřenci</p> <p>Zpráva na serveru Novinky.cz z 31. července 2019</p> <p>Informace o množství zabitých civilistů v Afghánistánu v důsledku spojenecké operace</p> <p>Silněji zastoupené hodnoty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • etnocentrismus, význam – zpráva o činnosti našich spojenců, informace OSN • překvapení – spojenci zabili víc civilistů než vzbouřenci • vztah k elitním národům – aktivity amerických vojsk • negativita – 1366 mrtvých a 2446 zraněných civilistů 	NATO
Teroristické útoky	<p>Londýn zasáhl teroristický útok: Kdo za ním stojí a kolik je obětí?</p> <p>Zpráva na serveru Blesk.cz z března 2017 (není uvedeno přesné datum)</p> <p>Teroristický útok v Londýně</p> <p>Silněji zastoupené hodnoty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • frekvence a překvapení – rychle vyvinutá a neočekávaná událost • jednoznačnost – terorista útočí na nevinné • etnocentrismus, význam – útok na Evropany, útok v hlavním městě • souznění – islamista terorizuje, k útoku se hlásí Islámský stát • vztah k elitním národům – Britové • personifikace – příběh Khalida Masooda • negativita – teroristický útok, 4 oběti, desítky zraněných, ubodání policisty 	

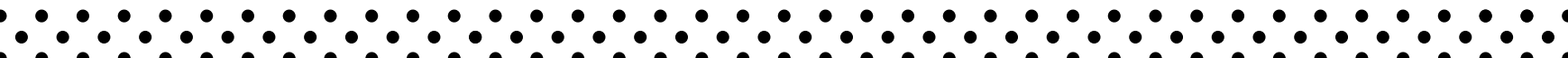

Příloha 5

Téma	Články – doplňující informace	Podtéma
Teroristické útoky	<p>Výbuch ve východoafghánské mešitě si vyžádal 62 obětí a desítky zraněných</p> <p>Zpráva na serveru Lidovky.cz z 18. října 2019</p> <p>Teroristický útok v afghánské mešitě</p> <p>Silněji zastoupené hodnoty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • frekvence a překvapení – rychle vyvinutá a neočekávaná událost • jednoznačnost – teroristé útočí na nevinné • souznění – Afghánistán je nebezpečné místo, kde jsou teroristé • negativita – teroristický útok, 62 obětí, desítky zraněných 	
Občanské násilné protesty	<p>Protesty v Chile kvůli zdražení jízdenek si už vyžádaly 11 mrtvých, polovina stanic metra je zničená</p> <p>Zpráva na serveru Lidovky.cz z 21. října 2019</p> <p>Protivládni protesty v Chile v reakci na dlouhodobé zvyšování životních nákladů středních a nižších společenských vrstev, prezident mluví o válce, je vyhlášen výjimečný stav</p> <p>Silněji zastoupené hodnoty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • význam, kulturní blízkost – drahé jízdné • souznění – v Chile jsou nepokoje, máme ale lidská práva a instituci OSN, která konflikt urovná • personifikace – komisařka OSN Michelle Bacheletová vyzývá k dialogu • negativita – 11 mrtvých, 60 zraněných, 2000 zadržených, nejhorší protesty, výjimečný stav, zničené stanice metra 	
Občanské násilné protesty	<p>Při protestech v Katalánsku bylo za týden zraněno téměř 600 lidí, čtyři lidé přišli během střetu s policií o oko</p> <p>Zpráva na serveru Lidovky.cz z 21. října 2019</p> <p>Protesty proti španělské vládě v Katalánsku, kde jsou dlouhodobě silné tendence k osamostatnění</p> <p>Silněji zastoupené hodnoty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • význam – ve Španělsku, které je blízko a je členem stejných nadnárodních organizací jako ČR • negativita – 580 zraněných, 4 lidé přišli o oko, 28 lidí ve vazbě 	
Česká republika a svět	<p>Česko se podílí na destabilizaci světa a podpoře válek</p> <p>Komentář na serveru a2larm.cz z 21. září 2017</p> <p>Vývoz českých zbraní do konfliktních oblastí či do autoritativních režimů (text vyšel u příležitosti Mezinárodního dne míru; nejedná se o zpravodajství, ale o komentář k české zahraniční politice a obchodu se zbraněmi)</p> <p>Silněji zastoupené hodnoty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • etnocentrismus – vývozy z České republiky • překvapení – vyvážíme do konfliktních oblastí • negativita – (spíše v popisu hlavního aktéra) ČR podporuje konfliktní a násilné režimy, má podíl na udržování válečného stavu, ekonomický zájem upřednostňuje před globální bezpečností, odmítá nést odpovědnost a nechce pomoci lidem prchajícím z konfliktních oblastí 	<p>Česká republika, české zbraně</p>

Příloha 5

Téma	Články – doplňující informace	Podtéma
<p>Česká republika a svět</p>	<p>V dovolenkovém ráji Čechů hrozí teror: Společnosti ruší lety do Egypta!</p> <p>Článek v rubrice Zprávy na webu Expres.cz z 21. července 2019</p> <p>Zrušení letů do Káhiry z bezpečnostních důvodů</p> <p>Silněji zastoupené hodnoty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • etnocentrismus – dovolenkový ráj Čechů, čeští dovolenkáři • souznění – Afrika je nebezpečné místo • překvapení – neočekávaný vývoj v dovolenkové destinaci • vztah k elitním národům – britské úřady mluví o nebezpečí • negativita – rušení letů, dovolená v ohrožení, hrozba teroristických útoků 	<p>Česká republika, české zbraně</p>
<p>Izrael a Palestina</p>	<p>Palestinci odpálili nálož pod izraelským jeepem</p> <p>Zpráva na serveru Novinky.cz z 6. března 2018</p> <p>Zpráva o smrti izraelského vojáka (Izrael okupuje palestinská území, útok byl odvetou za izraelské nálety a proběhl v kontextu blokády uvalené na pásmo Gazy a nedávné izraelské vojenské pozemní operace, při které bylo zabito 117 Palestinců, z nichž polovina byli civilisté, na druhé straně zemřeli 3 Izraelci)</p> <p>Silněji zastoupené hodnoty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • etnocentrismus, význam – Izrael je často označován za jedinou demokracii na Blízkém východě, je to technologická velmoc, ČR s ním má nadstandardní politické vztahy • souznění – Izrael a Palestina jsou v konfliktu, Izrael je pod útokem a brání se • kontinuita – téma se ve zpravodajství objevuje pravidelně • vztah k elitním národům – Izrael • negativita – zabití izraelského vojáka, radikálové, dopadající rakety 	<p>Česká republika, české zbraně</p>
<p>Izrael a Palestina</p>	<p>Izrael zabil v pásnu Gazy 225 lidí, Hamás vyzval k třetí intifádě</p> <p>Zpráva na serveru iDnes.cz z 27. prosince 2008</p> <p>Zahájení třítydenní izraelské invaze označované jako operace Lité olovo nebo také jako Masakr v Gaze, jejímž výsledkem bylo 1300 mrtvých Palestinců (940 civilistů, 5300 zraněných) a 13 Izraelců (3 civilisté, 420 zraněných)</p> <p>Silněji zastoupené hodnoty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • etnocentrismus, význam – Izrael je často označován za jedinou demokracii na Blízkém východě, je to technologická velmoc, ČR s ním má nadstandardní politické vztahy • souznění – Izrael a Palestina jsou v konfliktu, Izrael je pod útokem a brání se, Hamás jsou teroristé, vyzývají k povstání • kontinuita – téma se ve zpravodajství objevuje pravidelně • vztah k elitním národům – Izrael • negativita – jeden z nejkrvavějších dnů, zemřelo 255 lidí, 700 zraněno 	<p>Česká republika, české zbraně</p>

Konflikt jako příležitost

Autorský tým: Adam Čajka, Petra Frühbauerová, Eliška Hanzlová, Martin Jestřábek, Eva Malířová, Ondřej Stejskal

Sazba a grafická úprava: Filip Hauser

Korektury: Lucie Krejčí

Vytvořilo NaZemi, z. s.

Naší vizí je společnost, která přiznává právo na důstojný život všem. Společnost, jež chápe globální propojenost světa a vnímá svoji odpovědnost za dlouhodobou udržitelnost života na Zemi. Společnost reflektující vzájemnou závislost lidí, míst, ekonomik a přírody ve svém jednání. Společnost solidární a otevřená novým myšlenkám a představivosti, že jiný svět je dosažitelný.

Naší cestou je...

TRANSFORMATIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, které je nástrojem hluboké společenské změny, reflektuje současné problémy a vede k hledání jejich řešení.

DŮSTOJNÁ PRÁCE prospívající člověku i jeho okolí, vykonávaná z vlastní vůle a s plným vědomím jejího dopadu.

FUNGOVÁNÍ ORGANIZACÍ založené na důvěře a spolupráci, které lidem umožňuje rozhodovat o jejich práci a pomáhá jim naplňovat jejich potřeby.

ODPOVĚDNÁ SPOTŘEBA pevně spjatá s odpovědnou výrobou, reagující na zhoršující se stav světa.

NERŮST a změna ekonomického systému, jež umožní uspokojit potřeby všech s respektem k limitům planety.

www.nazemi.cz

